

ՏՐԱԿՏԱՆԻ ՏՐԱԿՏԱՆԻ

ՈՐԱԳԻՐ

Յարգարանքս Բաւապրանքս և Զոհարանքս:

ԵՐԱՅԻՄ ԵՐԱՅԻՄ 100

ՕԿՏՈԲԵՐ

ՈՒՐԵԼԻՍ 21 ՕԿՏՈՍՈՍ 1842

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼՈՒ

15-18 () ԳՐԱՍՈՒՄ :

Լմուս 10 ին արտաքին կարգի խորհուրդ մը ելաւ ի . Գուռը , որու նախագահ էր Վ . Բարձրու թին Լաւարդուր , քաղաքականութեան զանազան խնդիրներուն վրայ որոշմունք մը ընելու համար , որոնց համար քանի մը ժամանակէ ՚ի վեր կը խօսուայ , և , մանաւանդ Վարդապետի դործքերուն համար , և ետեւեալ օրը մէկ ուրիշ ժողովք մըն ալ եղաւ , որ միայն աս վերջին գործքին համար էր . ու կերէի , թէ կառավարութիւնը միտք ունի որոշելու զանէկ կողմանէն Վեյլիմ պէյին կոստանդնուպոլիս զալին ետքը , որ մօտ օրերս կըստատէ : Եւ երջագէս նոյն օրը անգղիացոց դեսպանին պալատը , որ է Պէրիք աւրէն , մէկ ժողովք մըն ալ ըրին հինգ մեծ տէրութեանց փոխանորդները : Բայց ինչ որոշմունք ընելին ամենեւին հասարակութեան մէջը չի տալ թաժուցաւ : Ինչհամարակէ կըկարծուի թէ Վարդապետի , կամ մանաւանդ Վերանանու կառավարութեան վերաբերեալ գործքերը չի պիտի ուշաւան հաճելի վախճան մը ընդունելու :

— Օսմանեան տէրութեան ու Վարսից վէճը միշտ մի և նոյն վիճակի մէջ է , ու կերէի , թէ զլսաւոր հետեւեալ մը չի պիտի ունենայ : Արտահետ ի . Գուռը իր սահմանադրութիւն մօտ եղած պատերազմի առջի լուրը տունելուն պէս խիստ ազդու ծանրայ մը բռնեց ու հարկաւոր եղած կարգադրութիւնները գործքի դնելով , Վարսից շահին պատերազմի հա-

մար ունեցած ետեւեալ շատ քիչցաւ : Աւտի հիմայ ալ երկրաւորութիւն չի կայ թէ աս գործքը շուտով պիտի վերջանայ ի . Գուռն իրաւունքներուն համար մօտ պայմանադրութիւնով մը :

Վ . Սահաբաւութիւնը կիրակի օրը պտոյտ մը բրաւ Պոսթոլոյն մէջ իր շքեղազարդ մէկ նաւակով մը . ու արեւ մօրը մտնալուն Խարապիայի քեօշը ելաւ բոլոր իր հետը եղբայրներուն հետ , ուր տեղ կէրակուին ալ կերաւ :

— Պարսից Շահին կոստանդնուպոլսյ պալատնաւոր Մէհմէտ խանը՝ երկար խորհուրդ մը բրաւ շաքաւթ օրը ի . Սահ . արտաքին գործոց պաշտօնատար Սարիմ Էփէնտիին հետ :

— Սահի փաշան , որ ի . Ս . Մէհմէտ Բէի փաշային կողմանէ ի . Գուռը խրկուած էր , ամսուս 12 ին Վեշիտ ըսած եղբայրական շոգենաւով Վըլքսանդրիտ դարձաւ : Եւ պաշտօնատարը իր մեկնելէ առաջ՝ պատիւ ունեցաւ Վ . Սահաբաւութեան մարդասիրական հաճութեան նոր նշանները ընդունել իր պաշտօնը արժանաւոր կերպով կատարելուն համար :

— Վ . Սահ . Բիֆաղ փաշան ու Զաւիալ փաշան՝ Առաւելիի ու Բնասուրիի ընդհանուր վերահսկողները , որոնք անցած երկուշաբթի պիտի մեկնէին , քանի մը օր ևս ետ մնաց անոնց ծանօտութիւնը . բայց չենք գիտեր ճշգիւ անոր պատճառը :

Ս . Լը պարոն Սիլվերմէր Լատուրիայի դեսպալն , որ իր տէրութեան հրաման ընկալաւ առողջու-

թեանը , համար Վեննայ երթալու Գանուպի ընկերութեան շոգենաւով , անցած շաքաւթ այցելու թիւն ընելու գնաց եւրոպացի դեսպաններուն , որոնք արդէն գացել էին իր ծանօտութիւնը բարեմաղութիւն համար : Եւ օր յիշեալ դեսպանը պատիւ ունեցաւ Վարսի Վեհափառութեան ալ ներկայանալու ու աս առիթով ներկայացուց Վ . Սահաբաւութեանը Ս . Վա . տր . Վեշիցը , իր խորհրդականը , որ արդէն դեսպանի փոխանորդութիւն ըրեր է զանազան գործքերու մէջ մեծ զգուշութեամբ , ու հիմալ Լատուրիայի տէրութեան հրամանաւր կոստանդնուպոլիս պիտի մնայ պաշտօնատարի պատուանունով :

— Սարիմ Էփէնտի անգղիացոց պատերազմական շոգենաւը Բըլքիքէն դարձաւ հաս ամսուս 12 ին , ուր գացի էր դեսպանին նամակներ ամենելու : Զասարաւ կօթին կըկարծուի թէ Վ . Սահ . սըր Սիլվերմէրը Վեշիքէն պտոյտ մը ընելու կըպատրաստուի աս օրերս նոյն շոգենաւով ինչեւն Տրապիզոն :

Լմուս 11 ին նոր ժողովք մը եղաւ մաքսատունը ի . Սահ . Բահիւր պէյին նախագահութեամբ , ուր տեղ կանչուած էին բոլոր եւրոպացի վաճառականները : Եւ ժողովքին նպատակը ուրիշ բան չէր բայց միայն դադրեցնել տալ ան չարաչար սովորութիւնները , որ քանի մը ժամանակէ ՚ի վեր մտեր են առեւտրական վաճառութեան ընդմէջ (փակաւ մէնթօ) , որոնց դէմ անգղապար զանգառ կընեն վաճառարները . այսինքն սովորութիւն եղած է հարուրին 10 մանր փարայ տալ ամեն վաճառութեան :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Օղաղանց ծանօտութիւն գիշերային :

(շարունակութիւն և վերջ)

Գուռը առաջ քաշվելով հովէն , որ մէկ ժամու մէջ 10 փարսանէն աւելի ծանրայ ընել կուտար անոր , այս կերպով անցաւ երեւելի մասը Վարդապետի ցամաք երկրին : Դէպ ՚ի կէս գիշերին գանդակեցաւ ինչի (*) վրայ : Եւ քաղաքը իր դիմքը ունենալով բազմամարդ նահանգի մը կեդրոնը , լեցուն ամեն տեսակ դարձնողներով , և մանաւանդ երկաթագործներու գործարաններով ու հնոցներով , զմայլեցուցիչ բան մըն էր եղեր իր կրակներուն լուսով : Որոշ կերակրային կազին կրակէն , որով մեծ շքեղութեամբ լուսաւորված էր այս քաղաքի փողոցները , հրապարակները ու մեծամեծ շէնքերը : Կըսվէր նաև

(*) Պէրիպի մէջ քաղաք մըն է իր համանուն գաւառին մէջ :

ժողովրդեան անորոշ ձայնը որ անդունդին յատակը տըվեր էր ինքզինքը աշխատանքի , զաղմուկի ու դժբախտաց : Բայց կէս գիշերը անանկ մէկ ժամ մըն էր գրեթէ երկրի վրայ ամեն լուրերը կըմարին : Իսկոյն ծամբորդները ալ բան մը չի տեսն , ամեն բան մտեր էր գիշերվան ու լուսութեան մէջ : Եւր և խորունկ սպաւորութիւններ կըսպասէին ծանօտութեանը : Վինչև առտըվան արշալոյսը , կըսէ պարոն Մազոն , բոլոր պատահած բաները գիշերվան խաւարին թանձրութեամբ մէջն էր : Բնութեան տեսիլը բոլորովին ծածկված էր մեղ աչքէն , մեր գիտողութիւնները չափաւորվեցան ու եղան զգացմունքներու հասարակ մը տարած կարծիքներով խառնված և գաղտնիքներով պաշարված , որ խաւարն ու երկրայութիւնը չէին կրնար զանց առնել մեր արշաւանքին վրայ թափելու : Եւսինը չեղցու ընաւ : Կըկիւրքը միշտ աւելի խաւար վերի գաւառներէն նայողին աչքին , քանի թէ վարի բնակիչներուն , կըթուէր թէ ևս առաւել կըսենար , այնչափ թանձր էր խաւարը : Մէկ կողմէն ալ արտառոց ընդդիմութեամբ մը աստղերը կըկնապատէր իրենց լուսափայլութիւնը , կըշողոյէին երկինքը սև երեսնասայ

կամարին վրայ սերմանած կայծերու պէս , որ մեզ կըշրջապատէին : Զերկնցընեմ . ամենեւին բան մը չի կար որ գերադասեցէր խաւարին թանձրութիւնը որ կըտիրէր այս մեր ծանօտութեանը մասին մէջ : Եւ ու խորունկ անդունդ մը ամեն գիաց մեզ կըպատէր , և որովհետեւ մենք կըջանայինք մտնալու այս գաղտնա ծածուկ խորխորատին մէջ , հազիւ կըրնայինք մեր մտքէն դուրս վըռնուել արտառոց գաղափարը թէ մենք ծանրայ մը կըբանայինք մեզի սև մարմարիտի ահագին շեղջակոյտի մը մէջէն որով շրջապատած էինք , որ և քանի մը մասնաւոր մենէ հետու հաստատուն ու անշարժ կըթուէր թէ կըկակուղնար մեր մտնանալէն , որպէս զի թող տայ մեզի աւելի առաջ հասնիլ իր պաղ և խաւար կողերուն : Պէնկալեան կըսէր որ երբ ու երբ դուրս կընետէինք նաւակէն , խաւարը փառատելու տեղը ալ աւելի կըշատցընէին և քանի որ վար կընային գիտես թէ իրենց ծանրանին կըբանային իրենց տաքութեամբ որ բոլորտիքին կըտարածէին :

Հայտնի է որ օդապարիկ գունտերը իրենց պինտ ստատիկ արագընթացութեան մէջն ալ չեն իմանար և օչ պինտ թեթև երկրորդալմը : Եւսինքն բան մը չի կար որ

ԱՍՈՐԵՍՏԱՆ

Պէրու, 1 () դոստոս :

րուն, նաև փոխանակագիրներուն . ու որովհետև հիմայ մանր փարայ չի կայ, անոր տեղը արկղապետները տունակներ (պոնտներ) կուտան, որոնց ստակը հասկն թէ հարուրին 3 վար իջեցունելով կանուրի : Հիմայ աս պոնտները օրէ օր էվելնալով՝ կրկնացր. լի թէ անոնց ըստակը աւելնելու համար հարուրին 4-5 պակաս պիտի տուրի : Եւ հա աս չարաչար սովորութիւններուն առջև արեւելու համար աս ժողովքը եղաւ մարսատան մէջ :

— Կոստանդնուպոլիս բնակող զաղղ իացի ժողովուրդը 1. . Վեհափառութեան Վաղղ իացոյ ժողովրդին ցաւակցութեան գիր մը գրել ուղեց, ոյն արեւմտի զիպաւծին համար ոյն որ մեծ կսկիւ մը պատճառեց 1. . Վեհափառութեան ու բոլոր արքունի ընտանեացը :

Եւ Վ. իւրերկրելու գիրը, որուն մէջ մայրաքաղաքիս բոլոր զաղղ իացի անձինքները ստորագրել. ցան . 1. . Վ սե . Պարոն տը Պուրգնէյին տրվեցաւ աղաչելով որ շնորհք ընէ խրկել զանկա իրենց թագաւորին :

— Կըսվի թէ Պէյօղլուի փողոցներուն մէջ, դէշեր. ւան լուսաւորութեանը համար լաղտեղներ պիտի վաւի : Երգէն աս բանիս համար շատ ստորագրուող գտնվեցաւ . ուստի կը յուսանք որ ամեն բնակիչները շատ հաճութիւն պիտի, յուցընեն աս գործին վրայ, ու օգնութիւն պիտի ընեն առաջ տանելու զանկա :

— Կըհաստատեն, թէ Ուսաց ու Չէրքէզներուն մէջը նորէն պղտիկ պատերազմը եղեր է . ուր տեղ Չէրքէզները յաղթող գտնուեր են Քուպանի մէջը, ու Մէսկայի ամրոցին տիրեր են . բայց խիստ շատ մարդիկ կորսուցուցեր են :

— Բարձրագոյն Գրան հրամանաւր 1. . Ք . Իղգէթ Սէհմէտ փաշան եպարքոսութեան պաշտօնէն քաշ. ւեցաւ, ու անոր տեղը նախկին վեզիր Բաւաթ փաշան Լապարգոս անուանեցաւ : Եւսկէ 'ի զատ 1. . Վ սե . Հալիլ փաշան արգարութեան ատենին նախագահ ընտրեցաւ : Ինդհանրապէս աս նոր երեւելի պաշտօնատարներուն ընտրութիւնը խիստ հաճելի երեւցաւ հասարակութեանը :

Ծանուցաներ, մանաւանդ գիշերը կամ ամ. յերուն մէջ, թէ շարժումի մէջ էին, անշարժութիւնը խիստ կատար. եալ էր : Եւնոնց հետ յարէ միութիւնը, լուսութիւնը, տասը ասորիանի ցրտութիւնը, գտնված տեղերուն վրայ ունեցած տգիտութիւնը, ցուրտէ՛ր երկրին շատ մօտիկ իջ. նալու, ու առջևին լեռներու բարձր գագաթի մը ունենալու կասկածը որոնց դէմ կարելի էր զարնել, վերջապէս երկ. րիս վրայ սասանկ կախ մնալու մտածմունքը, ան ատենը կըհասկըցվի տարտամ և միօրինակ երկիւղի նախապա. շարումը ասանկ ճամբորդութեան մը : Իրեք ժամէն ա. ւելի էր որ մեր ճամբորդները այս վիճակին մէջ էին, օ. գապարիկին բարձրութիւնը հաշվելով ծանրաչափ գոր. ծիքով, 12000 ոտք գտան, ուստի ձախորդ պատահարի մը երկիւղ չի կար, մեկմ'ալ յանկարծ անակնկալ բոմբին մը լավեցաւ, գունտը երերաց, նաւակը սաստիկ ցընցը. վեցաւ, և թռեցաւ թէ նոյն կէտին մէջ անդունդը պի. տի կըլէր գիւրնը : Լաւէն երկրորդ ու երրորդ բոմբին մ'ալ լավեցաւ, ամեն հեղուն ալ սաստիկ ցընցըվելով նաւակը : Լորեակայէ հիմակ ճամբորդներուն սարսափը չի գիտնալով աս արտառց շարժումին պատճառը, և

Եւ երկրին վեճակին նոր փոփոխութիւն մը չե. ղաւ . այսու ամենայնիւ ընդհանրապէս կըկածուի, թէ քիչ ժամանակէն կարգի մէջ կըմտնայ . որով. հետեւ Լ. իրենանու կառավարութեան վերաբերեալ գործքերը արդէն բարի վախճան մը ընդունելու վրայ են :

Եւնոնց շարքի Սէյիմ պէյը ու Ելի պէյը Գա. րապրետէն Պէրուի գարձան օսմանեան պատերազ. մի նաւով մը : Եւնոնց Լ. իրենան լեւը ունեցած գործքերին, որուն համար խրկուեր էին, կըհաս. տատեն թէ լընցեր է, ու Սէյիմ պէյը, ինչպէս կըզուրցուի քիչ օրէն Կոստանդնուպոլիս դաւնալու է օսմանեան շողհաւով մը, որնոր իրեն համար պատրաստ հոն կըգտնուի :

— Օսմանեան տէրութեան ու Պարսից վէճը, աս տեղս պատերազմական շարժումները պատճառեց : 1. . Վ սեմութիւն Սուլտանֆա փաշան արդէն հրա. ման ընկալու երկու հազար ալպանայի զօրք տա. նիլ Պաղտատ, ուր տեղ պիտի երթան օսմանեան բանակին ան կանոնաւոր գունդին տեղը անցնելու, որնոր սահմանադրելը խրկուեցաւ :

— Եւնոնց ամսու 27 ին գաղղ իացոյ Լ. Ֆէքթի. պըլ կըլած մեծ նաւը որու մէջն է փոխանորդ ծո. վապետի Ս . տը Լա Սիւս, նաւ Սանդի փէգրի նա. ւը՝ Պէրուի առջև երկաթ նետային : Գաղղ իա. կան բորվէղը Քորնալէն, ու Իգէր նաւը անոնց հետ միաւորեցան : Իգէր նաւը անցած հինգ շաբթի Լոմի. րէն հասաւ, ուր տեղ Գալլոնէն գացեր էր նաւա. տորմիղը գտնալու համար : Եւնեւին չիմացեցաւ Ս . տը Լա Սիւսի աս կողմերը գալուն նպատակը . նմանապէս չիք գիտեր ինչ պատճառի անդղիացոյ նաւախումբ մալ գալու է աս կողմերը, ինչպէս որ կըհաստատեն, թէ մօտ օրերս պիտի հասնի :

ՉՄԻՌՆԻՆ

21 () դոստոս :

Եւրին Վեհափառութիւն Սուլթան ԼՊՏԻՒՄԱՆԻՍ բարեգութ Երբան, որուն հայրական

ինչպէս պաշտպանել ինքզինքնին՝ տեսնալով արդէն որ դէպ 'ի վար կինջնային : Լաթըր դադրեցաւ ձայնը, ամեն բան սովորական հանդարտութեանը մէջ մտաւ, ու բան մը չի մնաց այս վերջին վտանգէն : Գիտարին չեղաւ ճամբորդներուն կարծել թէ գունտը շատ բարձրացած ըլլալով՝ կաղին տարածումին զօրութիւնը բնականապէս ընդարձակվելով, և թէ գունտին վրայի ցանցակերպ չու. վանները խոնաւութեամբ լցվելով ու քաշվելով սառէն. չէին կրցիր այս մղանքին տեղի տալ բայց միայն ցնցու. մով : Եւսով տպաւորեցան իրենց վախէն : Վ երջապէս առ. տըվան առաջին մը թընշաղ լոյսը, որ նոյնմբեր ամսուն մէջ այնպէս պղտոր և ուշ երևան կըլէ, սկըսեց փարա. տել խաւարին զօրութիւնը : “Լըբեմ երբեմ, կըշա. րունակէ պարոն Սալոնը, ամպերու մեծամեծ փոփոխից չեղձակոյտի գիւղով մ'իմնորտին ստորին գաւառները և ծածկելով բոլոր երկիրը, սպիտակ քօղով մը կըխա. փանէին մեր տեսութիւնը և քիչ մը ատեն կըթողուին զմեզ երկբայութեան մէջ թէ արգեօք անկա շարունա. կութիւն մըն էր ձիւնով ծածկված նոյն դաշտերուն որ առաջուց տեսեր էինք : Եւս գորշըններուն չեղձակոյտէն

խնամքը միշտ անդադար է հայոց ազգին վրայէն, բարեհաճեցաւ մարդասիրաբար հրաման ընել, որ Լեւոն Խուլէյի հայոց հիւանդանոցին ամեն օր տանեհինգ օխայ միս տուրի արքունի Սալախանէյէն. ու աս մարդասիրական ողորմութիւնը մշտնջենաւոր ըլլալու համար յատկապէս հաթաը հիւանդանոցի եղած է, որ բերելը արձանագրուի ու հիւանդանոցին ծա. նուցւի Թագաւորական աս խնամքը :

Յիւսուի մեծ երախտագիտութիւն ունի հայոց ազգը Վեհափառ Երբային զանազան բարերարութեանցը համար ու անոր բարեբաղդ կենացը համար կըպարտաւորի միշտ ապօթող ըլլալ . ինչպէս այս անգամ Կոստանդնուպոլսոյ ամեն հայոց եկեղեցի. ներուն մէջը յատուկ բարեմաղթութիւններ ու օրհ. նութիւններ եղան առ Վերին Վախանաւութիւնը բարեգութ և ողորմած Երբային ամեն կերպ եր. ջանկութեանը համար :

Իզմիրու յունաց ազգը ցաւալի կորուստ մը ըրաւ . Տէր Ենդիմոս հին պատրիարքը վախճանեցաւ ան. ցած շարքի, 96 տարեկան : Եւ Սրբազանը 26 տա. րի Իզմիր ուսաջնորդութիւն ըրաւ : (1798 էն ինչ. վան 1825) , իր ժողովուրդէն շատ յարգութիւն ու պատիւ ստացաւ իր բարիօրինակ ընթացքով ու ա. ւետարանական մարդասիրութեամբը : 1825 Քաղէ. դոնիա առաջնորդ անւանելով, հոն ալ Իզմիրու պէս երեւելի եղաւ իր շնաշխարհիկ աւաթինութիւն. ներովը, ու իր Թեմին վերաբերեալ գործքերը յա. ջողակութեամբ կառավարելուն համար, 1827 ին Կոստանդնուպոլսի պատրիարք ընտրուեցաւ : Եւ բարձրագոյն պաշտօններուն մէջ, Տէր Ենդիմոս սրբազանը բարի նախանձ մը ունեցաւ միշտ, ու նոր իրաւունքներ յարգութեան ստացեր էր երբոր ի. րեն դէմ եղած նենգութիւններէն ետքը Կեսարիա տքսորվեցաւ 1829 ին, ուր տեղ մնաց ինչչան 1831 : Եւ ժամանակը Իզմիր եկաւ առանձնացաւ մէկ մըն ալ անկէց չելլալու, ուր տեղ կապրէր խորին ա. ռանձնակեցութեան մէջ, երջանիկ համարելով զն. քը առջի ըրած բարերարութեանցը ու դեռ նոր ը. րածներուն համար : 1831 էն ինչչան վախճանած ժամանակը իր ամմէն օրերը երեւելի եղան իր երախ. անքնութեամբը :

գիշերը շատ անգամ կըթուեր թէ կըլէր մէկ շառաչան մը որ անանկ կընրմանէր լայնահոս քարավազի մը կամ լայնասահման ծովեղբեր վրայ խորտակվող ալիքներու, որ պէտք եղաւ մեզի մեր ճամբուն ուղղութեանը վրայ ստոյգ ծանօթութեան մը հետ միացուցած բոլոր մեր դա. տումին զօրութիւնը ձեռք առնել, մէկ դի, ձգելու համար մտածութիւնը թէ մենք ծովուն կըմօտենայինք, և թէ հովէն հովելով՝ քըշէր գացեր էինք դէպ 'ի հիսխսոյին ծովուն եղբրքները, կամ մօտ էինք հասնելու Պալէիկ ծո. վուն պինտ հեռաւոր եղբրքներուն : Քանի որ առաւօ. տը մօտեցաւ, այս ձախորդ նշաններն ալ աներևոյթ եղան : Եւսովն հարթահաւասար մակերևոյթին սեղը, քիչ քիչ գտանք մշակած երկրի մը անկանոն տեսիլը, որուն մէջ չքեղութեամբ կըվազէր մեծ գետ մը որ գաշտավայրը եր. կուքի բաժնէն ետեւ կըլիմար կըկորսուէր գորշընե. րուն մէջ որ դեռ հօրիզոնին մէջ կըբնային մեր աչքին : Եւս գետը էր Հաւնոսը : Եւս մեր ճամբորդները բա. ւականին չափ լաւ չէին ճանշար Լաթոպան, գիտնալու համար թէ այն ընդարձակ երկրին որ կողմին վրայ կը. գտնվէին : Զիգիտնալով թէ ինչպէս արագութեամբ

ամուսնացած չէ, ու ան ալ չըլլայ նէ, կը վերաբերի
թագուհիին կամ իշխանուհի մեծ մօրը՝ հօրը կող-
մանէ, նմանապէս թէ որ նորէն ամուսնացած չէ:
Գրեցաւ՝ Կէօյլի պալատը, 9 օգոստոս 1842:

— Փարիզէն կը գրեն, թէ Կրան-Վիլը բաւած
շողենաւը երբ Սուտամպոնի (Մեղրիա) նաւահան-
գիստէն դուրս կելլար, Սոնդրոյ շողենաւը Լիզայօ-
նայէն գալով հասեր է հոն. ոչն որ մեծ շտապով
խրկրած էր փորթուկալի կառավարութեան մօտը
եղած անգղիացի դեսպանէն, ու անանկ հարկաւոր
գործքի համար, որ յիշեալ դեսպանը տրժան չի
համարեր է սպասել կանոնաւոր շողենաւին, որ
հետեւալ օրը պիտի ելլայ եղեր: Երբ ժամը Սու-
տամպոնի մէջ լուր մը տարածւեալ է, թէ Սոնդ-
րոյ գիւրդը բերած է ծանուցանելով թէ Սոյանիայի
գործքը՝ որոնք քանի մը ատենէ՛ ի վեր փորթուկալի
սահմանադրութիւնը ժողովրւած էին, պատերազմական
շարժումներ կընեն, և թէ փորթուկալի կառավա-
րութիւնը կը պահանջէ եղեր Մեղրիայի մէջնորդու-
թիւնը կամ բարեխօսութիւնը, աս յարձակումին
գէմ կենալու համար:

— Օսմանեան Տէրութեան Գեղեկամբ Թահիրի
Պահրէ՝ երէկ թարգմանուէն եկաւ, որուն մէջն է
Նորին Ստեմութիւն Լաքար փաշան նոյն նահանգին
նախկին կառավարիչը, որոնք Բարձրագոյն Գրան
հրամանաւոր Կոստանդնուպօլիս կերթայ:

— Տեղւոյ քառանկիւնայի գործակալներէն մէկը,
անցած շաբաթ ինքրորդեք սպաննեց զեղ (աղը)
ուտելով: Թէպէտեւ ճշգիւ չենք գիտեր աս զոչաղդ
մարդուն յուսահատութեան պատճառը. բայց կը
հաստատեն, թէ ընտանի խռովութիւններէն ու
վշտութիւններէն յառաջ եկած է:

— Անցած ուրբաթ օր Ռուրա երկու յոյն մարդոց
մէջը կռիւ պատահելով, մէկը մեկային սպաննեց է
դանակով: Հանցաւորը բռնեց ու խզմիր խրկեր էն,
որն որ հիմակ տեղւոյ կառավարիչին արգելանոցը
դրած է:

Անգղիայէն օրագրութիւնը՝ Թայմը բաւած հե-
տեւալ խորհրդածութիւնը կընէ չինացոց պատե-
րազմին վրայօք. «Չինք յուսար, կըսէ, որ հնաքա-
ւոր ըլլայ արեւելեան մեր քաղաքականութիւնը,
որն որ խիստ շիտեալ է հիմնութեամբ՝ արգաւոր-
ութեամբ կարգի գրէ ատենին մէջը: Եստու ա-
մենայնիւ կը ցանկանայ խիստ, որ աս զոչաղդ պատե-
րազմի քործը չինացոց հետ, որքան կարելի է օր ա-
ռաջ վերջանայ. ուստի ուրախ սիրտով կը լսենք, թէ
չինացիները՝ 40 միլիոն սիւնադրոյժ ըրեալ կուտան
եղեր մեր կառավարութեանը պատերազմի ծախքե-
րուն ու աֆիսներուն գրաւելուն համար»:

«Ավղանիստանու գործքերնուս շտկովելուն վը-
րայօք նոր դժուարութիւններ չենք տեսնար: Լարկ
բայութիւն չունինք, թէ Լօթ ու Բօլքը հազարա-
պետները յաջողութեամբ պիտի գտնան մէկըմէկ
Քապուլի մէջ. բայց կը կրկնենք մեր կառավարու-
թեանը՝ ինչ որ ասկէ առաջ ալ ըսեցինք. այսինքն
թէ մեր երկրորդ անգամ տիրապետելը Միլլանիս-
տանու, նոյն դժուարութիւնները պիտի ունենայ
ինչպէս որ առջին անգամին, ու անտեսել միայն ճիշդ
արգելքները յայտնի ըլլան պիտի: Ենոր համար կը
հրաւիրենք մեր Տէրութեան երեւելի պաշտօնատար-

ները, որ աս խորհրդածութեան համեմատ կարգի
դնեն իրենց քաղաքականութիւնը, որովհետեւ խիստ
զժար ու վտանգաւոր պարագաներու մէջ կը գտնու-
վին»:

Եստիճանք բարեխօսութեան Օմիւռնիոյ, դիտելով,
ի միջոցէի և և գեալ ըստ բաժանման Սօմուրի:

		Դասուերի:		Հարկու:	
Սրբաթ	14 օգոստոս	+	19	աստիճան	31½ աս.
Հարաթ	15	..	+	20½	.. 33½ ..
Կիրակէ	16	..	+	20	.. 33½ ..
Երկուշաբթի	17	..	+	19	.. 32½ ..
Երեքշաբթի	18	..	+	20½	.. 33½ ..
Չորեքշաբթի	19	..	+	19½	.. 32½ ..
Հինգշաբթի	20	..	+	19½	.. 32½ ..

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
ՏԱՂԱՍՏԱՆ

Կոստանդնուպօլիս, 18 () օգոստոս:

Տանրհինգ օրվան մէջը բաւական առուտուր է
ղաւ. շատ խաչվէ, շաքար ծախեցաւ. մանուսնդ
բամպակեղէն ձեռագործներէն (մանիֆաթուրայէն)
շատ գործառնութիւններ եղան Պարսկաստանի վե-
րաբերող տեսակներէն թէպէտեւ գիններուն փոփո-
խութիւն մը չեղաւ: Ես շարժումներէն կը յու-
սացվի, թէ մայրաքաղաքիս առուտուրը աստիճա-
նաբար բարի փոփոխութիւն մը ընդունելու է, թէ
զուրս ելած և լի է ներս մտած ապրանքներուն հա-
մար:

Մետաքս: Կուզվի ու բաւական գործառնու-
թիւններ եղան. Պրուսիայի երկան խալլան՝ 233-
235 զուռաշի ծախվեցաւ թէֆէն. Սիւտուր՝ 270
290:

Ցորեն: Թուէ. որովհետեւ գրեթէ արեւմտեան
ամեն կողմերէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն, թէ
աս տարվան հունձերը խիստ առատ են. ու աս սրտ-
ձառի Մեղրիայի համար չուզվիլ. ուստի հասարա-
կօրէն կը կարծուր թէ գինները ալ աւելի կիջնան:

Արօֆի կարծր ցորեն	19-20½
Պետարապիայի	18-18½
Ղըմիւն	18-19
Բումէլիւն	14-18
Խպրաիլի կակուզ	11½-12
Բումէլիւն	12-14
Դեղին տարը	8-9
Գարի	6-9

Հիմակուհի մայրաքաղաքիս մէջ կայ:
Արօֆի կարծր ցորեն քիլէ 40,000
Պետարապիայի 15,000
Բումէլի 20,000
Խպրաիլի կակուզ 12,000
Բումէլի 15,000
Դեղին տարը 8,000
Գարի՝ չի կայ:

Օմիւռնիա, 21 () օգոստոս:

Ութ օրվան մէջը քաղաքիս առուտուրը նոր փո-
փոխութիւն մը չընդունելով, հարկաւոր տեղեկու-

թիւններ չունինք տուլու աս անգամ: Միայն ար-
ժան կը համարինք ծանուցանել հասարակութեանը
թէ վերջի շողենաւով Մեղրիայէն եկաւ լուրերը քիչ
մը յաջողակ էին հասարակօրէն տվին ապրանք-
ներուն համար, գործառնութիւնը սկսեց են լանելու
ու առուտուրները քիչ շատ շարժումներ մէջ են ե-
ղեր: Եստի կը յուսանք, թէ տեղւոյ գործառնու-
թիւններն ալ բարի փոփոխութիւն մը պիտի ընդու-
նին աս յաջող լուրերէն:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՔԱՆԵՐԱԿԱՆԱԹԻՒՆ

կամ

Ուսումն քաղաքական կը թուեն:

Կոստանդնուպօլիս ուսումնական ընկերութիւնը նոր
տպել տեւր է առջի հատորը, իտալերէն լեզու աշխար-
հարաւ թարգմանելով: Ես աշխատասիրութեան վրա-
յօք աւելորդ կը համարինք արժանաւոր գովութիւններ
ընել. որովհետեւ Ղոյա խալլացի հեղինակին բարեշուք
համարը, ու անոր աս գրաւոր արգիւնդին արդար
բաւական կը ծանուցանեն թէ խիստ օգտակար ու հար-
կաւոր պիտի մըն է ասիկա. ուստի կը յուսանք, թէ ուսում-
նասեր հասարակութիւնը մեծ փափագնօք պիտի ար-
տորայ ստանալու յիշեալ գիրքէն. որ կը գտնուր Կոստա-
նուպօլիս Բէշամաշեան յարգի Կէօրդ աղային գրա-
տունը. որ է Եսմա ալթըն Ղէպիւլ աքար խանը, ու
իզմիր Սարգսեան դպրաստանը:
Գինը՝ 12½ զուռուշ է թղթակազմ:

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԼՆ. Ես () օրագրը

շաբաթը անգամ մը կը տպվի:

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուռուշ է

կանխիկ (փէշին). ու զոր ուղէ կընայ ստորագրվիլ:

Իզմիր՝ օրագրութեան ապրանքը:

Պօլիս՝ երկուրդ խանը Սոմճեանց Սիւրիւլ աղային

գրատունը:

Պարսա՝ Բապտիստեան Սոմճեան ու Կիլիգոր աղայ-

ից մաղաղան:

Ղէքսանդրիա՝ Ղէքսանեան Կարապետ աղային մօ-

ղաղան:

Կահիրէ՝ Կալիպարեան մահապի Լէքսան աղային

գրատունը:

Հոպպէ՝ Սրտգիւնեան աղայ Կիլիգորին գրատունը:

Թիւրքիա՝ Բեքեան Կիլիգոր աղային գրատունը:

Երզրում՝ Ղազարեանց Տարու թիւն աղային մաղաղան

Լին՝ Խասապեան Ղազար աղային տունը:

Տիւրքիայէր՝ Պարօն Կամիանտին մաղաղան:

Եւա՝ Պըրքընեան աղայ եղբորց մաղաղան:

Պաղտատ՝ Ենգրիոյ առաջին թարգման աղայ Խա-

չիկին տունը:

Կարեթ՝ Հիւրմաղանեան Սարգսեանց աղայ Կա-

ուստին վաճառատունը:

Թիւհրան՝ Եւաքեանց Թադէոս Խանին բնակա-

րանը:

Պոմպոյ՝ Երգի պարոնաց Լիւնուր որդուց և ընկե-

րաց վաճառատունը:

Սինկափոր ու Պաղայիս՝ Երգի պարոնաց Սեթ

եղբարց գրատունը: